

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

April 2025 | HR

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

UREDNIŠTVO

Uvodnik

Civilno društvo protiv polarizacije u društvu

Travanj je, a mi još uvijek razmišljamo o energiji i spoznajama koje su nam donijela naša vodeća događanja u ožujku – događanja koja su još jednom pokazala snagu i odlučnost civilnog društva.

Ožujak je u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru bio doista intenzivan i inspirativan. Održali smo svoje godišnje događanje za mlade „Tvoja Europa, tvoje mišljenje“, na kojem mikrofon predajemo srednjoškolcima i srednjošolkama s cijelog kontinenta, uključujući Ujedinjenu Kraljevinu i zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u, u čijim rukama leži budućnosti Europe.

Održali smo i drugi *Tjedan civilnog društva*, na kojem se okupilo više od 800 predstavnika i predstavnica civilnog društva iz cijele Europe koji su sudjelovali u dinamičnim raspravama, razmjenjivali primjere najbolje prakse i zajednički osmišljavali rješenja za jačanje demokratskog sudjelovanja. Ove je godine tema bila *jačanje kohezije i sudjelovanja u polariziranim društvima*.

U današnjim turbulentnim vremenima gorućih problema ima napretek. Zašto smo se odlučili usredotočiti baš na polarizaciju?

Polarizacija u smislu sve većeg zaoštavanja oprečnih stajališta može biti normalan element demokratskog diskursa, često zasnovan na ideologiji. Dinamična rasprava i iznošenje raznolikih, pa čak i suprotstavljenih mišljenja bitni su za svako otvoreno i pluralističko društvo poput našeg. Kao što EGSO često naglašava, otvorena rasprava koja ni na koji način nije ograničena „temelj je participativnog društva, bez kojeg demokracija ne može ispravno funkcionirati“.

Međutim, današnja polarizacija je drugačija. Svjedočimo porastu negativne polarizacije i populizma koji okreću leđa dijalogu, narušavaju povjerenje i podrivaju demokratske vrijednosti. U politici i javnom životu prostor za kompromis se sužava. Kada polarizacija postane netrpeljiva – kada potiče mržnju ili ogorčenost – ona narušava socijalnu koheziju i potiče podjelu, a u najgorim slučajevima dovodi do nasilja.

Posvećivanjem našeg događanja polarizaciji htjeli smo ukazati na zabrinjavajući porast toksičnih pojava koje se polako uvlače u sve pore europskih društava.

Taj zabrinjavajući trend pojačavaju brojne prijetnje: strano uplitanje u demokratske procese, širenje dezinformacija i manipulacija društvenim medijima kako bi se ušutkali pojedinci koji imaju drugačije stavove i promicala ekstremna stajališta. U vrijeme kada su sloboda i pluralizam medija važniji nego ikad, svjedoci smo i sve većeg pritiska na slobodu medija u vidu monopolizacije, uplitanja vlade i napada na novinare i novinarkе.

EGSO je izuzetno zabrinut zbog porasta zločina iz mržnje u Europi, uključujući zločine počinjene zbog vjeroispovjesti, spola i rodnog identiteta. Mržnja podriva demokraciju, slabi naše institucije i

stvara nepovjerenje među građanima.

U tim okolnostima civilno društvo ima presudnu ulogu. Organizacije civilnog društva imaju poriv i odvažnost da brane demokratski prostor, štite temeljna prava i jačaju strukturu naših zajednica. To podrazumijeva i suzbijanje toksičnog učinka negativne polarizacije.

Tjedan civilnog društva bio je naš način da podržimo ta nastojanja i ponudimo prostor za konstruktivan dijalog, nove ideje i kolaborativno rješavanje problema s ciljem poticanja sudjelovanja i socijalne kohezije. Organizirali smo panele Skupine za vezu o raznim temama, a jedan dan posvetili europskoj građanskoj inicijativi, najnaprednijem instrumentu EU-a za izravnu demokraciju.

Tijekom Tjedna civilnog društva tri izvanredne inicijative za borbu protiv polarizacije u Europi primile su EGSO-ovu 15. Nagradu za civilno društvo. Nagrađeni projekti, odabrani među više od 50 prijava iz 15 država članica, ukazuju kako na razmjere tog izazova tako i na čvrstu predanost aktera civilnog društva da se protiv njega bore.

Nadam se da će ovogodišnji Tjedan civilnog društva i dobitnici naše nagrade donijeti novi optimizam i obnoviti vjeru u ulogu koju civilno društvo može imati u obrani i promicanju europskih demokratskih vrijednosti.

Dok i dalje razmišljamo o idejama, prijedlozima i zaključcima s naših događanja u ožujku, u ovom travanjskom izdanju odlučili smo dati prostor osobama koje su sudjelovale u Tjednu civilnog društva i na događanju „Tvoja Europa, tvoje mišljenje”. Nadam se da će vam to biti zanimljivo štivo.

Laurențiu Plosceanu

Potpredsjednik za komunikaciju

KALENDAR

8. svibnja 2025.

Događanje „Osnaživanje ranjivih migranata”

10. svibnja 2025.

Dan Europe 2025.

22. svibnja 2025.

Konferencija „Građani mogu suzbiti dezinformacije”, Lisabon (Portugal)

11. lipnja 2025.

Konferencija „Ostvarivanje cjenovno pristupačne energije u Europi”

18. i 19. lipnja 2025.

Plenarno zasjedanje EGSO-a

PITANJE ZA...

Fragmentacija jedinstvenog tržišta izravno utječe na troškove života u EU-u i mnoge Europljane gura prema rubu siromaštva. Pitali smo Emilie Prouzet, izjaviteljicu za [mišljenje](#) o toj temi, koje su preporuke EGSO-a za rješavanje tog problema i stvaranje pravednog i konkurentnog jedinstvenog tržišta.

PREVISOKA CIJENA RASCJEPKANOG JEDINSTVENOG TRŽIŠTA

Emilie Prouzet

Disfunkcionalnost jedinstvenog tržišta izravno utječe na troškove života, a EGSO izražava žaljenje zbog toga što se situacija pogoršava. Troškovi života više nego ikad brinu naše sugrađane, posebice mlade. Najteže je pogođeno 94,6 milijuna Europljana koji žive u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti.

MMF procjenjuje da su necarinske prepreke unutar EU-a istovjetne carinskim pristojbama za robu od oko 44 %, što je, da se poslužimo sada već uobičajenom usporedbom, tri puta više od prepreka među državama SAD-a. Za tržište usluga ta brojka iznosi čak 110 %!

To utječe na brojne sektore poput prehrambenog, sektora stanovanja, energije, zdravstvene skrbi i obrazovanja, a europske inicijative ipak postoje. Svi moramo uložiti više truda: države članice, privatni subjekti i Europska komisija u svojoj ulozi čuvarice Ugovorâ. Spomenut ću tri ključne preporuke iznesene u našem izvješću.

Prvo, moramo hitno riješiti problem teritorijalnih ograničenja opskrbe i nacionalne segmentacije privatnih subjekata, koji ograničava tržišno natjecanje i dovodi do viših cijena za potrošače. Prema studiji JRC-a iz 2020., dodatni troškovi za potrošače dosežu čak 14 milijardi dolara godišnje. S obzirom na inflaciju, logično je da je sada njihov glavni cilj poboljšati jedinstveno tržište. Komisija na tome prvenstveno radi u okviru Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta. Iako je problem složen, izneseni su prijedlozi. Treba procijeniti njihov učinak i ostvariti brz napredak u tom području.

Također predlažemo da se ubrzaju postupci protiv nacionalnih propisa kojima se krši pravo EU-a. Trebalo bi razmotriti mogućnost donošenja privremenih mjera protiv očitih kršenja propisa EU-a. Moramo spriječiti nastanak prepreka. Protekcionizam nekih država članica ima izravne posljedice. Kako se nositi s činjenicom da lijekovima može isteći rok trajanja prije nego što stignu tamo gdje su potrebni?

Naposljetku, radi poticanja poštenog i konkurentnog jedinstvenog tržišta dužni smo pronaći uravnotežen pristup kojim se sprečava srozavanje visokih standarda u pogledu održivosti, dobrobiti i zaštite radnika, a ujedno smanjuju nepotrebna administrativna opterećenja i olakšava prekogranična trgovina.

BEZ OKOLIŠANJA

Članica EGSO-a Elena Calistru, izvjestiteljica za mišljenje „Prevladavanje kriza - Mjere za otporno, kohezivno i uključivo europsko gospodarstvo“, piše o ekonomskom imperativu izgradnje gospodarstva koje pojedince i poduzeća štiti od gospodarskih previranja i teških kriza povezanih s visokim troškovima života.

GOSPODARSKA OTPORNOST: OD UPRAVLJANJA KRIZAMA DO ZAŠTITE GRAĐANA

Elena Calistru

Nedavne krize stavile su europsku gospodarsku strukturu na test otpornosti, pri čemu najveći teret snose obični građani. Mišljenje EGSO-a „Prevladavanje kriza – Mjere za otporno, kohezivno i uključivo europsko gospodarstvo“ nudi plan za gospodarstvo koje štiti pojedince i poduzeća, a ne podvrgava ih gospodarskim turbulencijama.

Ističu se tri gospodarska imperativa:

Prvo, gospodarska prognoza mora prijeći iz retrospektivne analize u intervenciju predviđanja. Inflacija se prije osjetila za kuhinjskim stolom nego što se vidi u ekonomskim pokazateljima. Trebaju

nam sofisticirani sustavi koji rano otkrivaju uska grla u opskrbi i nepravilnosti u prijenosu cijena, prije nego što se one pretvore u visoke račune za grijanje i nepriuštive namirnice. Kućanstva koja su najosjetljivija na gospodarske šokove upravo su ona s najmanjim kapacitetom da ih apsorbiraju, zbog čega nam je potreban detaljni sustav potpore za ranjive skupine kako bi se osigurala ciljana zaštita.

Drugo, fiskalni kapacitet mora se prestati smatrati hitnim odgovorom i postati dijelom stabilizacije. Instrument NextGenerationEU bio je dojmljiv, ali osuđen na improvizaciju. Trajnim mehanizmima fiskalne stabilizacije i nadzorom civilnog društva osiguralo bi se da odgovori na krizu zaštite one koji su najizloženiji riziku. Ako gospodarsko upravljanje zanemari distribucijske učinke, društveni pritisak koji iz toga proizlazi ugrožava otpornost koju nastojimo izgraditi. Socijalnu uvjetovanost u financiranju EU-a ne bi trebalo smatrati birokratskom preprekom jer bi ona mogla osigurati gospodarski rast koji bi doveo do poboljšanja životnog standarda za sve.

Treće, integracija tržišta mora se ubrzati tamo gdje je to najvažnije za potrošače. Troškovi energije koji znatno premašuju troškove konkurenata nisu samo makroekonomski pokazatelji – to su

mjesečni računi koji opterećuju proračune kućanstava diljem Europe. Strateška ulaganja u prekograničnu infrastrukturu i integraciju energetskeg tržišta nisu samo apstraktni gospodarski ciljevi već i konkretna olakšanja za obitelji i poduzeća suočena s pritiscima troškova života.

Ekonomika politika osmišljena bez doprinosa civilnog društva je kao plovidba bez poznavanja lokalnih okolnosti – tehnički je moguća, ali u praksi je neozbiljna. Politike osmišljene uz puno sudjelovanje onih koji će snositi njihove posljedice uvijek donose bolje rezultate. Nije riječ o savjetovanjima kao takvima; riječ je o iskorištavanju kolektivne inteligencije organiziranog civilnog društva tijekom cijelog ciklusa politika.

Konkurentno europsko socijalno tržišno gospodarstvo treba modernizirati, a ne zaboraviti. Samo oni bez bujne ekonomske mašte pitanje svode na izbor između konkurentnosti i zaštite građana. Institucionalna kreativnost koja gospodarsku otpornost i dobrobit građana stavlja u središte europskog gospodarskog upravljanja neophodna je za suočavanje s izazovima budućnosti.

GOST IZNENA?ENJA

Nakon američke izdaje Europa se suočava s vrlo jasnim izborom: ili će danas obraniti Ukrajinu onako kako bi obranila samu sebe ili će se sutra suočiti s ruskom vojskom na vlastitom teritoriju. Ta borba neće biti jednostavna, ali nijedna bitka nije izgubljena prije nego što započne. Tek treba vidjeti koliko će Europljana stati uz nas, piše naša gošća iznenađenja, ukrajinska novinarka Tetjana Ogarkova.

Tetjana Ogarkova, ukrajinska novinarka, esejistica i teoretičarka književnosti živi u Kijevu. Koordinatorica je međunarodnog odjela Ukrajinskog kriznog medijskog centra i suvoditeljica podcasta „Objašnjavamo Ukrajinu”. Docentica je na Kijevsko-Mohiljanskoj akademiji, a posjeduje i doktorat iz književnosti sa Sveučilišta Pariz-XII Val-de-Marne.

UTRKA S VREMENOM ZA SNAŽNU OBRANU U EUROPI

Tetjana Ogarkova

Početak ožujka ove godine teška sam srca napustila Kijev. Dva sam dana putovala do Francuske kako bih sudjelovala na simpoziju o Ukrajini. Zbog toga nisam mogla prisustvovati važnoj svečanosti u Kijevu, gdje se naša prijateljica, pjesnikinja Svitlana Povaljaeva, na središnjem trgu prijestolnice Majdanu oprostila od svog najstarijeg sina Vasila koji je u 28. godini poginuo na fronti. Njegov mlađi brat Roman poginuo je u bitci za oslobođenje Harkiva u ljeto 2022. Imao je 24 godine.

Ukrcala sam se na vlak s knedlom u grlu. Kod kuće sam ostavila troje djece. To nije bio prvi put da za vrijeme rata idem na kratko putovanje u inozemstvo, ali tog sam puta bila prestravljena.

Znala sam da u slučaju neposredne opasnosti od ruskih balističkih projektila, sustav za upozoravanje na mom telefonu neće pokazati crveno svjetlo koje upozorava na takvu opasnost. Nekoliko ću dana biti 2000 kilometara daleko od kuće, bez ikakvih informacija o tome jesu li moje kćeri na sigurnom. Bilo je nepodnošljivo.

Ako sustav upozorenja zakaže, to je zato što su Sjedinjene Američke Države prekinule pružanje obavještajnih podataka Ukrajini, među ostalim i onih za rano otkrivanje balističkih projektila ispaljenih s ruskog teritorija. Obustavili su i vojnu pomoć, a otišli su toliko daleko da su zaustavili opremu koja je već poslana u Poljsku.

Nekoliko dana kasnije vratila sam se u Ukrajinu. U međuvremenu su održani pregovori između delegacija Ukrajine, SAD-a i Saudijske Arabije. Ukrajina je bila spremna na potpuni i trenutačni prekid vatre ako Rusija učini isto. Donald Trump bio je zadovoljan. Američka obavještajna služba vratila se zajedno s vojnom pomoći koju je odobrila Bidenova administracija.

Ipak, izdali su naše povjerenje. Jednom kad vas prevare, teško se pretvarati da je sve u redu.

Osjeća li se i Europa izdanom? Završilo je doba sigurnosnog štita NATO-a pod američkim vodstvom. Pristaše pokreta MAGA okreću glavu. Planiraju svesti vojnu i humanitarnu prisutnost u Europi na najmanju moguću mjeru i izvući Rusiju, agresora, iz diplomatske i ekonomske izolacije.

Trump želi prekid vatre u Ukrajini što je prije moguće i na bilo koji način jer ne smatra da je borba u Ukrajini važna. Samo želi smanjiti troškove za proračun SAD-a. SAD više ne sudjeluje na sastancima poput onih u zračnoj bazi Ramstein, a za ovu godinu nije predviđena daljnja vojna pomoć SAD-a.

Mir na račun ukrajinskog poraza ne zabrinjava vladu SAD-a. Izaslanici Steve Witkoff i Keith Kellogg predlažu podjelu Ukrajine na dva ili tri zasebna dijela, po uzoru na poslijeratnu nacističku Njemačku. Kao da je Ukrajina agresor koji je izgubio rat.

Međutim, i Europa je u opasnosti. Trump planira smanjiti broj američkih vojnika u Europi i od zemalja članica NATO-a zahtijeva da izdvajaju 5% svog BDP-a za obranu jer smatra da je obrana Europe europski problem.

Rusija to promatra. Za Rusiju, NATO bez vodstva SAD-a nije ni obrambena ni odvraćajuća sila. Koliko je vremena potrebno da se izgradi snažna europska obrana koja je sposobna jamčiti vlastitu sigurnost? Čini li

vam se to pitanje previše apstraktnim, pokušajte odgovoriti na sljedeće: tko će od Europljana braniti baltičke zemlje ako ih Rusija napadne nakon vježbi u Bjelorusiji u rujnu 2025.?

Nakon američke izdaje, Europi preostaju dvije mogućnosti: braniti danas Ukrajinu kao svoju ili se sutra suprotstaviti ruskoj vojsci na vlastitom teritoriju. Ta borba neće biti laka, ali nijedna bitka nije unaprijed izgubljena.

Pozornost mi je krajem ožujka privuklo istraživanje javnog mnijenja u Ukrajini. Više od 80 % Ukrajinaca spremno je nastaviti borbu protiv Rusije, čak i bez potpore SAD-a.

Preostaje vidjeti koliko će nas Europljana podržati.

NOVOSTI IZ EGSO-A

EGSO udružuje snage s Komisijom radi obrane civilnog društva

U raspravi s Michaelom McGrathom, povjerenikom za demokraciju, pravosuđe, vladavinu prava i zaštitu potrošača, EGSO je upozorio na stalne pokušaje ušutkavanja, diskreditiranja i slabljenja onih koji se zalažu za demokraciju, socijalnu pravdu i temeljna prava te je izrazio spremnost na udruživanje snaga s Komisijom radi zaštite europskog civilnog društva i borbe protiv polarizacije.

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) spreman je preuzeti operativnu ulogu u budućoj strategiji Europske komisije za civilno društvo, koja se upravo priprema kako bi se ojačala demokracija i prostor za građansko djelovanje i kako bi se ujedinile podijeljene zajednice širom EU-a. S obzirom na sve učestalije napade na skupine civilnog društva i neovisne medije, EGSO je spreman pružati otpor i doprinositi zaštiti

temelja slobodnog i otvorenog društva.

„EGSO je odlučan u svojoj predanosti obrani, zaštiti i osnaživanju civilnog društva. Kao dom europskog civilnog društva nećemo biti pasivni promatrači. Aktivno ćemo se suprotstavljati pokušajima oslabljivanja prostora za građansko djelovanje. Zalagat ćemo se za snažniju potporu, bolju zaštitu i veće priznavanje uloge civilnog društva u jačanju naših demokracija”, naglasio je predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** na plenarnom zasjedanju EGSO-a 27. ožujka, na kojem je održana rasprava na visokoj razini o depolarizaciji

društava s povjerenikom **McGrathom**.

Predsjednik Röpke izjavio je da se nevladine organizacije i pokreti na lokalnoj razini sve više suočavaju s nazadovanjem demokracije, restriktivnim zakonodavstvom, kampanjama ocrnjivanja i strateškim tužbama kojima se nastoje ušutkati neistomišljenici i koje su dio sveobuhvatnijih pokušaja diskreditiranja i slabljenja onih koji se zalažu za demokraciju, socijalnu pravdu i temeljna prava.

Osvrćući se na optužbe koje su na račun nevladinih organizacija za zaštitu okoliša nedavno iznijeli neki zastupnici u EP-u, predsjednik Röpke poručio je da je posebno zabrinjavajuće to što napadi ne dolaze samo izvan naših institucija, nego u nekim slučajevima i iz njih.

Povjerenik McGrath izjavio je da je EGSO u jedinstvenom položaju da pruža vrlo dragocjen doprinos naporima Komisije za jačanje demokracije i premošćivanje podjela u društvu. Po njegovu mišljenju, najbolji način za borbu protiv polarizacije jest osnaživanje Europljana i poticanje njihove zastupljenosti: „Ako to postignemo, uspjeh ćemo približiti naše zajednice, društva i Uniju. Svjesni smo da će angažman organizacija civilnog društva i dalje biti ključan u svemu što radimo.”

Novom strategijom EU-a za civilno društvo, najavljenom u programu rada Komisije za 2025., podupirat će se, štititi i osnaživati organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava.

U raspravi na plenarnom zasjedanju izneseni su i ključni zaključci EGSO-ova [Tjedna civilnog društva](#) 2025., koji se održao pod krilaticom „Jačanje kohezije i sudjelovanja u polariziranim društvima”. Među govornicima i govornicama bili su supredsjednica Skupine za vezu **Brikena Xhomaqi**, koja je predstavila ključne zahtjeve Tjedna, dobitnik Nagrade za civilno društvo **Richard Vaško** iz Slovačkog debatnog društva i mlada aktivistica **Kristýna Bulvasová**, koja je iznijela glavne preporuke s godišnjeg događanja EGSO-a za mlade [Tvoja Europa, tvoje mišljenje \(YEYS\)](#).(II)

[EGSO poziva na ambiciozniji i uključiviji program rada EU-a](#)

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) pozvao je Europsku komisiju da se u svom programu rada za 2025., u kojem se utvrđuju zakonodavni i politički prioriteti EU-a, usredotoči na gospodarsku otpornost, socijalnu pravednost i održivost. U raspravi na plenarnom zasjedanju s povjerenikom za gospodarstvo i produktivnost Valdisom Dombrovskisom, EGSO, koji ima ključnu ulogu u oblikovanju programa rada, ponovno je potvrdio svoju predanost razvoju programa kojim se rješavaju hitni izazovi i istodobno gradi uključivija Europska unija okrenuta budućnosti.

EGSO je u prosincu 2024. predstavio svoj [doprinos programu rada](#) pod nazivom „Zajedno naprijed: odvažnija, jednostavnija i brža Unija”. Tom se

vizijom nastoji ukazati na izravna rješenja gospodarskih i geopolitičkih izazova EU-a. EGSO svake godine kroz opsežna savjetovanja i preporuke dorađuje [program rada](#) kako bi osigurao da taj program europskim građanima i poduzećima posluži na najbolji način.

Predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** pozdravio je čvrstu suradnju s Europskom komisijom. Uvažio je napore koje poduzima Komisija, ali i pozvao na ambiciozniji i uključiviji pristup. „I dalje predano radimo na oblikovanju politika kojima se promiču gospodarska stabilnost, socijalna jednakost i demokratske vrijednosti“, izjavio je.

Povjerenik Dombrovskis ponovno je potvrdio da je cilj programa rada Komisije u sljedećih pet godina povećati gospodarsku konkurentnost i sigurnost. „Poduzimanje mjera za smanjenje birokracije važan je element izgradnje konkurentnije Europe. Pojednostavljenjem želimo osigurati da naši propisi pomažu ostvariti naše gospodarske, socijalne, okolišne i sigurnosne ciljeve, a ne spriječiti njihovo ostvarenje“, rekao je.

Ključni prioriteti za 2025.

Gospodarski rast i konkurentnost

Program rada fokusira se na strukturne reforme, novi višegodišnji financijski okvir (VFO) i jača tržišta kapitala. EGSO se zalaže za sveobuhvatniji pristup gospodarskoj otpornosti i rješavanju problema sporog rasta, krize troškova života i sve veće geopolitičke nesigurnosti.

Nije dovoljno smanjiti broj propisa, moramo ih učiniti pametnijima

EGSO podržava predan rad Komisije na smanjenju administrativnog opterećenja, ali upozorava da regulatorno pojednostavljenje ne smije ići nauštrb socijalne zaštite ili standarda zaštite okoliša.

Poticanje inovacija i ulaganja

U programu rada prednost se daje tehnološkom vodstvu EU-a i jaki naglasak stavlja na digitalne mreže, umjetnu inteligenciju i kvantne tehnologije. EGSO poziva Komisiju da stvori uvjete koji će spriječiti odljev kapitala i potaknuti dugoročna ulaganja u Europi.

Pravednija i zelenija Europa

Program rada bavi se izazovima poput nedostatka vještina, sigurnosti opskrbe hranom i održivog financiranja i nastoji ojačati socijalnu i okolišnu održivost. EGSO naglašava važnost politika koje promiču socijalnu koheziju i pravednu digitalnu tranziciju.

Priprema za proširenje i budućnost

Dok se EU priprema za potencijalno proširenje u razdoblju nakon 2028., u programu rada navode se planovi za financijsku i političku stabilnost. EGSO insistira na tome da se moraju uključiti perspektive civilnog društva kako bi se osiguralo da politike zadovoljavaju potrebe svih Europljana i Europljanki. (tk)

Nova vizija EU-a za poljoprivredu predstavlja ohrabrujući korak naprijed u zaštiti poljoprivrednika

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) pozdravlja novu viziju za poljoprivredu i hranu koju je iznijela Europska komisija, odnosno plan reformi čiji je cilj jačanje položaja poljoprivrednika i izgradnja održivih prehrambenih sustava, ali ipak poziva na veću ambicioznost u zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP).

Ta vizija, o kojoj se raspravljalo na plenarnom zasjedanju EGSO-a 27. ožujka, uključuje mjere za jačanje pregovaračke moći poljoprivrednika, povećanje transparentnosti lanca opskrbe i poboljšanje dijaloga o prehrambenoj politici. Povjerenik EU-a za poljoprivredu **Christophe Hansen** opisao ju je kao „ciljani odgovor na pozive za uspostavu konkurentnog, pravednog i otpornog poljoprivredno-

prehrambenog sektora” i naglasio važnost bliske suradnje sa svim dionicima, uključujući civilno društvo.

Predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** napomenuo je da vizija odražava mnoge prioritete EGSO-a. „U toj se viziji prepoznaje ključna uloga svih poljoprivredno-prehrambenih aktera u osiguravanju održivosti i konkurentnosti”, rekao je i dodao da su u nekim područjima preporuke EGSO-a bile ambicioznije od prijedloga Komisije.

Članovi i članice EGSO-a pozdravili su inicijative za jačanje uloge proizvođača u pregovorima i ugovorima. „Pisani ugovori koji sadrže klauzule o mogućoj izmjeni uvjeta povećat će transparentnost i pregovaračku moć poljoprivrednika”, rekao je **Stoyan Tchoukanov**, izjavitelj za mišljenje EGSO-a „[Izmjena Uredbe o zajedničkoj organizaciji tržišta \(ZOT\)](#)”, čija je tema jačanje položaja proizvođača u pregovorima i sklapanju ugovora.

Komisija također planira poboljšati suradnju u cijelom prehrambenom sustavu, čime bi se promicala održiva proizvodnja i zdravija prehrana. **Emilie Prouzet**, izjaviteljica za mišljenje EGSO-a „[Nova pravila o prekograničnoj provedbi propisa protiv nepoštenih trgovačkih praksi](#)”, smatra da je to prvi korak u pružanju potpore poljoprivrednicima i da se pritom izbjegava pravna nesigurnost.

Vizija podrazumijeva obvezivanje na novi sustav upravljanja rizicima i krizama na razini EU-a, što je u skladu s pozivima EGSO-a na osiguravanje jačih instrumenata za suočavanje sa šokovima povezanima s okolišem, tržištem i klimom. Očekuje se i nova strategija za generacijsku obnovu kojom bi se mladim poljoprivrednicima pružila potpora kad je riječ o pristupu zemljištu, vještinama ulaganja i ruralnoj infrastrukturi.

Unatoč širokoj podršci, neka pitanja i dalje izazivaju zabrinutost. Sudionici u raspravi istaknuli su da je zbog nejasnoće u vezi sa sljedećim proračunom EU-a teško razgovarati o reformi ZPP-a nakon 2027. EGSO poziva i na strožu primjenu socijalne uvjetovanosti i upozorava na to da se vizijom ne rješavaju u potpunosti pitanja kao što su koncentracija tržišta i financijske špekulacije koje utječu na cijene hrane.

EGSO je ponovno istaknuo svoju ulogu ključnog partnera u pretvaranju Komisijine vizije u politiku. Ujedno se i obvezao na kontinuiranu suradnju kako bi se osiguralo da se u oblikovanju budućnosti poljoprivrede EU-a

uvažavaju interesi poljoprivrednika, proizvođača, radnika i potrošača. (ks)

Može li se Europskim paktom o oceanima ostvariti održivo plavo gospodarstvo?

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) podržao je Europski pakt o oceanima i pozvao Europsku komisiju da se pobrine za to da on postane čvrst okvir za djelovanje, a ne samo izjava o namjeri.

Pakt mora biti usklađen s postojećim politikama EU-a kao što su zeleni plan, strategija plavog gospodarstva i ciljevi održivog razvoja, i pritom treba uspostaviti ravnotežu između gospodarskog rasta, zaštite okoliša i socijalne pravde.

Klimatske promjene, onečišćenje i prelov ugrožavaju oceane i obalne zajednice. Cilj je Pakta poboljšati upravljanje, potaknuti inovacije i promicati održivo plavo gospodarstvo. Nedavno javno savjetovanje i doprinos civilnog društva odraz su sve veće potpore za odvažne i

uključive mjere.

Javier Garat Pérez, izjavitelj za mišljenje o Europskom paktu o oceanima, naglasio je: „Obalne zajednice u Europi suočavaju se s nizom međusobno povezanih gospodarskih, socijalnih i okolišnih izazova. Da bismo se s njima suočili, moramo promicati održivo i konkurentno plavo gospodarstvo (uključujući ribarstvo i akvakulturu), očuvati zdrave, otporne i produktivne oceane te raditi na sveobuhvatnom programu za znanje, istraživanje, inovacije i ulaganja u području mora.”

EGSO poziva na pojednostavljenje upravljanja među agencijama EU-a i bolje pomorsko planiranje i ulaganje u istraživanja u okviru programa kao što je Obzor Europa. Zalaže se i za „plavi” akcijski plan za hranu, održivu brodogradnju i pravednu tranziciju za radnike u pomorstvu. Potpora obalnoj baštini i angažman mladih od ključne su važnosti.

Za uspjeh Pakta potrebna je snažna politička volja, financiranje i odgovornost. Bude li Pakt dobro proveden, mogao bi Europu pozicionirati kao globalnog predvodnika u području održivosti oceana, čime bi se osigurale i ekološka otpornost i gospodarske prilike. (ks)

Bliži se Dan Europe – ?ekamo vas otvorenih vrata i s osmjehom na licu!

Pozivamo vas da 10. svibnja zakoračite u samo srce europskog organiziranog civilnog društva – Europski gospodarski i socijalni odbor, u zgradi Jacques Delors, Rue Belliard 99, 1040 Bruxelles.

Ovogodišnji Dan Europe je poseban jer obilježavamo **75. obljetnicu Schumanove deklaracije**, povijesnog događaja koji je postavio temelje europskog jedinstva i suradnje. Za tu izuzetno važnu prigodu EGSO otvara svoja vrata i cijelog dana nudi zanimljive, informativne i zabavne aktivnosti i obilazak.

Bit će za svakoga ponešto – od političkih entuzijasta do znatiželjnih mladih umova.

Sakupite pečate u obilasku EGSO-a:

- uhvatite se u koštac sa zabavnim izazovima na **tematskim štandovima**
- na svakom štandu dobiti ?ete pečat u našu putovnicu
- vratite ispunjenu putovnicu i **osvojite posebnu nagradu!**

Ne propustite priliku za susret i razgovor s predsjednikom EGSO-a Oliverom Röpkeom koji će na svom štandu

dočekivati posjetitelje, odgovarati na vaša pitanja i predstaviti svoju viziju europskog civilnog društva. To je jedinstvena prilika za izravan kontakt s EGSO-ovim rukovodstvom.

Dodatnu zabavu ponudit će:

- karikaturist koji ?e nacrtati vaš **portret**
- razigrani **kutak za djecu**
- šašava **fotokabina**
- **kolo sreće** puno iznenađenja
- i **simulacija glasanja u stvarnom vremenu** da osjetite kako je biti ?lan ili ?lanica EGSO-a

Saznajte i kako naše **skupine i stručne skupine** doprinose oblikovanju politika i vrijednosti EU-a.

Dođite proslaviti s nama ideje koje ujedinjuju Europu. Dođite s prijateljima, članovima obitelji ili sami – ali nikako **NEMOJTE PROPUSTITI OVU PRILIKU!**

Neka ovaj dan bude više od posjeta – dođite s pitanjima, otidite s inspiracijom!

Saznajte više o aktivnostima koje EGSO nudi na Dan Europe: [Provedite s nama Dan Europe, 10. svibnja! | EESC](#).

#EuropeDay (kk)

[Zabilježite u kalendar: Zeleni tjedan EU-a održava se u lipnju u Bruxellesu](#)

Tema Zelenog tjedna EU-a, koji će se održati od 3. do 5. lipnja, bit će čista, konkurentna i kružna Europa.

[Europska platforma dionika kružnog gospodarstva](#), vodeća inicijativa Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) i Komisije, ponosan je suorganizator [Zelenog tjedna EU-a 2025.](#), koji će biti posvećen kružnim rješenjima za konkurentnost EU-a. Na ovogodišnjoj konferenciji raspravljat će se o tome kako kružno gospodarstvo može povećati održivu konkurentnost, smanjiti nastanak otpada i potaknuti inovacije. Od 3. do 4. lipnja održat će se rasprave na visokoj razini kako bi se istražili politički aspekti kružnosti, nakon čega će 5. lipnja uslijediti detaljne rasprave s dionicima o potencijalu kružnosti za resursno učinkovitu i konkurentnu Europu.

To će događanje također biti prilika za predstavljanje izvješća o [dijalogu s dionicima](#) održanom 10. travnja u EGSO-u. To događanje koje je prethodilo konferenciji bilo je prilika za živahnu raspravu dionika o planu za čistu industriju, strategiji za biogospodarstvo i predstojećem aktu o kružnom gospodarstvu.

Za sudjelovanje na događanjima u okviru Zelenog tjedna EU-a možete se prijaviti [ovdje](#). (ac)

NOVOSTI IZ SKUPINA

Europi je potrebna financijska snaga kako bi ostvarila svoje ambicije

Antonio García Del Riego, član EGSO-ove Skupine poslodavaca

Europa se nalazi na kritičnoj prekretnici dok se suočava s povijesnim izazovima, od zelene tranzicije do rata pred našim vratima i sve intenzivnije globalne konkurencije. Za suočavanje s tim izazovima bit će potrebno više od političkih deklaracija. Za to će biti potreban novac i sposobnost njegove mobilizacije, usmjeravanja i umnožavanja. Ukratko, za to nam je potreban snažan, konkurentan i autonoman financijski sustav. Nažalost, mi ga nemamo.

Financije su žila kucavica svakog modernog gospodarstva. Svaka nova tvornica, električno vozilo, proširenje bolnica ili čista tehnologija ovise o tome preuzima li netko rizik za njihovo financiranje. A u Europi je taj „netko” često banka. MSP-ovi, koji čine 99 % poduzeća u EU-u, uvelike ovise o bankovnim kreditima koji su im potrebni za rast, ulaganja i izvoz. Međutim, institucije koje čine samu srž našeg financijskog ekosustava izložene su riziku od nekonkurentnosti i prekomjerne regulacije.

U Europi se često govori o „strateškoj autonomiji” u području energetike, obrane i digitalne infrastrukture, ali se rijetko kada spominje financijska autonomija. A to bi bilo nužno.

Danas više od 60 % investicijskog bankarstva u Europi obavljaju samo četiri američke banke. Buduća pravila Basel IV primjenjivat će se u cijelosti u EU-u, ali ne i u SAD-u, Ujedinjenoj Kraljevini ili Japanu. Ta asimetrija stavlja europske banke u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju. Ako želimo da europske banke financiraju usporednu tranziciju i podupiru strateške sektore, moraju se **moći ravnopravno natjecati**.

Unija tržišta kapitala mora se odmaknuti od retorike i postati istinsko jedinstveno tržište štednje i ulaganja. Kako bismo to postigli, potrebni su nam **pametni, razmjerni i poticajni propisi** kojima se štite stabilnost i potrošači, ali i **potiču rast i konkurentnost**. To podrazumijeva:

- proporcionalnost;
- tehnološku neutralnost; i
- pravila koja se temelje na rezultatima.

Europa si ne može dopustiti da bude naivna. U svijetu koji sve više oblikuju politika moći i gospodarski blokovi **financijska je snaga suverenitet**. Sjedinjene Američke Države i Kina to razumiju. Trebali bismo i mi.

Carine, dezinformacije i kaos: što je sljedeće za Europu?

EGSO-ova Skupina radnika

„Čovjek ne može lagati osim ako nije uvjeren da zna istinu. Za pričanje budalaština to uvjerenje nije potrebno.” Djelo filozofa Harryja G. Frankfurta „On Bullshit” posebno je aktualno nakon jučerašnjeg proglašenja takozvanog Dana oslobođenja u Washingtonu.

Predsjednik SAD-a najavio je 2. travnja paušalnu uvoznju carinu od 10 % za sve, uz posebne carine za „najveće prijestupnike”. Pokazao je popis tih „prijestupnika” s podacima o „uzajamnim carinama”, uključujući 20 % za EU. Činjenica da su ti brojevi u velikoj mjeri besmisleni i da [sigurno nisu u](#)

[skladu s bilo kakvom pravilnom definicijom uzajamnih carina](#) očito predsjedniku nije nimalo važna. Isto tako, ni činjenica da se [deficitom u trgovini uslugama EU-a gotovo uravnotežuje ukupna trgovina između ta dva bloka](#). No, točnost podataka nije ni bila važna.

Budući da ulazimo u novi trgovinski rat koji se temelji na besmislicama, što građani mogu očekivati? Veću inflaciju, neizvjesnost na tržištu i negativne posljedice za europsku privredu. Tek treba vidjeti hoće li išta od toga biti u korist SAD-u.

Osim problema s carinama, EU mora zaštititi radnike i radna mjesta u Europi i ublažiti početne efekte, ne samo zbog carina, već i zbog neizvjesnosti uzrokovane njihovom proizvodnjom. To znači da trebamo ponovno aktivirati našu unutarnju potražnju i osigurati učinkovitu preraspodjelu i upotrebu bogatstva.

To podrazumijeva i zaštitu i ulaganja u naše ključne industrije i sektore, diversifikaciju izvora energije, rješavanje krize troškova života i reformu EU-a kako bi donošenje odluka postalo učinkovito. Snažno i otporno društvo jedina je stvar koja može spriječiti da se na našem kontinentu ne pojave neki drugi Trumpovi. Socijalni partneri ključan su dio takvog društva. Sindikati su jedan od najvećih neprijatelja za duo Musk–Trump, i to s dobrim razlogom.

[Europski sustavi socijalne zaštite pod pritiskom: Izvješće o praćenju siromaštva za 2024. otkriva aktualne izazove](#)

EGSO, Skupina organizacija civilnog društva

Europska mreža za borbu protiv siromaštva (EAPN) objavila je 8. travnja svoje najnovije [Izvješće o praćenju siromaštva](#) naslovljeno „Prema sustavnom pristupu socijalnoj zaštiti“.

To izvješće, koje je prvi put predstavljeno na [događanju](#) organiziranom u suradnji s EGSO-ovom Skupinom organizacija civilnog društva u Bruxellesu, bavi se izazovima koje treba prevladati kako bi se osigurali snažni i otporni sustavi socijalne zaštite. To je posebno važno u trenutačnom kontekstu jer se socijalne države EU-a bore sa sve većom financijskom oskudicom uzrokovanom ograničenjima nacionalne potrošnje i sve većim izdacima za obranu i sigurnost.

Izvješće se temelji na zaključcima 19 nacionalnih organizacija učlanjenih u EAPN i pokazuje da su za postizanje sustavnog pristupa sveobuhvatnoj i učinkovitoj socijalnoj zaštiti potrebne politike ugrađene u integrirane dugoročne strategije koje obuhvaćaju gospodarsku, društvenu i okolišnu dimenziju. Te se politike moraju temeljiti na čvrstim dokazima, podacima i konstruktivnom sudjelovanju osoba koje žive u siromaštvu.

Nacionalne mreže EAPN-a izražavaju zabrinutost zbog smanjenja socijalnih izdataka. Nadalje, pokazatelji poput visoke razine neiskorištenosti socijalnih naknada i dalje izazivaju sumnju u pogledu djelotvornosti politika koje ne dopiru do onih kojima su te naknade potrebne i koji na njih imaju pravo.

Prema izvješću, odgovor na svijet koji se brzo mijenja i obilježen je digitalizacijom, ratom, starenjem stanovništva i klimatskim promjenama do sada nije bio adekvatan, što ukazuje na potrebu za ponovnom uspostavom sustavnog pristupa socijalnim politikama.

Juliana Wahlgren, direktorica EAPN-a, naglasila je hitnost tog pitanja i izjavila: „EU treba zaštititi socijalnu državu i davati prednost socijalnim izdacima. Stoga se u Izvješću o praćenju siromaštva među ostalim daju preporuke o minimalnom dohotku, stambenoj krizi i energetske tranziciji. Od ključne su važnosti učinkovitost i adekvatnost. Europska komisija sljedeće će godine pokrenuti strategiju EU-a za borbu protiv siromaštva, ali ona može dati rezultate samo ako države članice usvoje istinski sustavan pristup socijalnoj zaštiti. Budući da je više od 20 % stanovništva EU-a izloženo riziku od siromaštva, ne možemo si priuštiti nastavak provedbe fragmentiranih politika – socijalna zaštita mora biti snažna, koordinirana i učinkovita.“

Séamus Boland, predsjednik Skupine organizacija civilnog društva, izjavio je: „Iskorjenjivanje siromaštva iziskuje neumorno djelovanje svih država članica. Visoki postotak siromaštva u EU-u međugeneracijski je problem, a njegove posljedice mogu biti posebno teške kad je riječ o životima djece i starijih osoba. Treba uvesti posebne mjere usmjerene na uklanjanje nedostataka sustava u području obrazovanja, stanovanja i visokih troškova energije. U protivnom će EU, kao politički subjekt, teško zadržati povjerenje svojih građana.“

Krzysztof Balon, potpredsjednik Skupine organizacija civilnog društva i izvijestitelj za [mišljenje EGSO-a](#) o prvoj strategiji EU-a za borbu protiv siromaštva najavljenoj u [političkim smjernicama Europske komisije za razdoblje 2024. – 2029.](#), izjavio je: „Učinkovita strategija EU-a za borbu protiv siromaštva mora se temeljiti

na iskustvima osoba koje žive u siromaštvu i zadovoljavati na njihove potrebe. Također bi trebala podupirati organizacije civilnog društva i uključiti ih u osmišljavanje i provedbu odgovarajućih projekata i mjera za borbu protiv socijalne isključenosti.”

Mišljenje će biti predstavljeno na [plenarnom zasjedanju EGSO-a](#) 16. i 17. srpnja.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Tjedan civilnog društva 2025.: Civilno društvo ključno je za depolarizaciju Europe

Teret jačanja kohezije radi depolarizacije društava snose organizacije civilnog društva, koje imaju snagu i motivaciju za zaštitu građanskih i demokratskih prostora. To je bila glavna poruka Tjedna civilnog društva, čiji je domaćin već drugu godinu bio Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) i tijekom kojeg se raspravljalo o zabrinjavajućem raširenom trendu polarizacije u društvima EU-a.

Od 17. do 20. ožujka na EGSO-ovu [Tjednu civilnog društva](#) okupilo se više od 800 osoba, uključujući predstavnike organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija i skupina mladih, kao i dionike i novinare, da bi razmjenjivali stajališta i raspravljali o načinima na koje bi se mogla ojačati kohezija i sudjelovanje u polariziranim društvima.

U okviru Tjedna civilnog društva članovi EGSO-ove Skupine za vezu i partneri uključeni u organizaciju Dana europske građanske inicijative organizirali su 14 sesija, uključujući i svečanost dodjele Nagrade EGSO-a za civilno društvo. Sudionici su iznijeli prijedlog o sveobuhvatnom skupu [provedivih koraka i ključnih zahtjeva](#) za kohezivnija društva, uključujući:

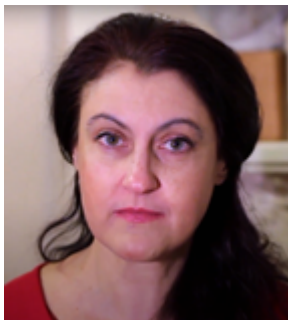
- jačanje kohezije obrazovanjem i kulturom;
- osiguravanje priuštivog i održivog stanovanja;
- jačanje sudjelovanja javnosti putem europskih građanskih inicijativa;
- osiguravanje uključive pravedne tranzicije i zelenog i plavog rasta;
- osmišljavanje snažne europske strategije za civilno društvo;
- jačanje potpore i financiranja organizacija civilnog društva;
- uključivanje mladih u oblikovanje snažnije i otpornije Europe;
- poticanje inovacija i tehnologije za opće dobro.

Na završnoj sjednici predsjednik EGSO-a **Oliver Röpk** izjavio je: „Na kraju ovog drugog izdanja Tjedna civilnog društva želio bih naglasiti koliko me se dojmla energija, otpornost i predanost aktera civilnog društva iz cijele Europe. Ovaj tjedan pokazao je da civilno društvo, ako djeluje ujedinjeno, može pronaći rješenja za jačanje naše demokracije, poticanje socijalne kohezije i izgradnju Europe koja zaista radi za svoje građane.”

Henna Virkkunen, izvršna potpredsjednica Europske komisije za tehnološku suverenost, sigurnost i demokraciju, naglasila je ključnu ulogu organizacija civilnog društva koje usmjeravaju društva prema temeljnim europskim vrijednostima.

Victor Negrescu, potpredsjednik Europskog parlamenta, izričito je pozvao organizacije civilnog društva da pokažu svoju snagu i reagiraju na agresivnu retoriku: „Potrebno nam je snažno civilno društvo i istinsko partnerstvo između civilnog društva i donositelja odluka kako bismo zajedno i dosljedno izgrađivali društvo koje se istinski brine o životima ljudi.”

Predstavnici organizacija civilnog društva naglasili su da civilno društvo nije puki pružatelj usluga, nego je ključna sastavnica demokracije i sudjelovanja. **Nataša Vučković**, glavna tajnica u srpskoj fondaciji Centar za demokratiju, izjavila je da je optimistična da civilno društvo može imati ključnu ulogu u borbi protiv temeljnih uzroka i širenja antidemokratskog i antieuropskog diskursa, kako u EU-u tako i u zemljama kandidatkinjama. To se može postići tako da se pridonese razumijevanju Europske unije i da se osigura da njezine koristi dopiru do svakodnevnog života svih građana. (at)

Dijagnoza Europe: nesigurnost i neizvjesnost kao novo normalno

Naše društvo poput nevidljive bolesti nagriza sveprisutna nesigurnost zbog koje se ljudi osjećaju bespomoćno i prepušteno na milost i nemilost sila koje su izvan njihove kontrole, poručuje sveučilišna profesorica i nagrađivana autorica Albena Azmanova u dojmljivom uvodnom govoru na EGSO-ovom Tjednu civilnog društva. U ovom intervjuu za EGSO Info analizira glavne uzroke te epidemije, uključujući tendenciju da se prednost daje jednakosti umjesto gospodarskoj stabilnosti.

U svom uvodnom govoru na Tjednu civilnog društva govorili ste o epidemiji nesigurnosti kao temeljnom uzroku slabljenja političkih sloboda. Opisali ste je kao nevidljivu bolest koja nas dovodi do ludila. Možete li nam reći više o tome što znači „epidemija nesigurnosti”? Kako nastaje?

Ljudi su sve više ogorčeni, a broj smrtnih slučajeva prouzročenih očajem, posebno samoubojstava na radnom mjestu, u bogatim je društvima u porastu. To je najbolniji i stoga najvidljiviji vrh goleme, ali nevidljive ledene sante nesigurnosti koju pokreće neizvjesnost naše egzistencije. Ne radi se samo o tome da su ljudi gnjevni i imaju sve manje povjerenja u političke institucije, iako se o tome često govori. Nepovjerenje može biti zdravo jer potiče na odgovornost. Ljutnja može biti produktivna jer može potaknuti borbu za

pravdu i dovesti do značajnih promjena.

Aktualna bolest naših društava, o kojoj u svojem radu govorim kao o „sveprisutnoj nesigurnosti“, drugačija je. To je posebna vrsta nesigurnosti, osjećaj stalne *bespomoćnosti* koja proizlazi iz toga što se ljudi osjećaju prepušteni na milost i nemilost silama koje su izvan njihove kontrole.

Kao pojedinci, nesigurnost doživljavamo kao nesposobnost da se nosimo s osnovnim životnim zadaćama. Osjećaj nesposobnosti stvara strah od neuspjeha i gubitka onoga što imate – posla, uštede, sposobnosti za rad, zdravog razuma. Problem stoga nije toliko u siromaštvu ili nejednakosti, koliko u doživljenom ili očekivanom gubitku, strahu od neuspjeha. Tako ljudi doživljavaju nesigurnost.

Društva nesigurnost doživljavaju kao nesposobnost da upravljaju sobom i rješavaju probleme. Uzmimo za primjer bolest COVID-19. Kako je moguće da je naše bogato, znanstveno sjajno potkovano i institucionalno sofisticirano društvo dopustilo da javnozdravstveni problem uzrokovan virusom koji nije bio ni potpuno nepoznat ni previše smrtonosan, najprije preraste u ozbiljnu zdravstvenu, a potom i gospodarsku i socijalnu krizu? Odgovor leži u tome što su naše vlade srezale javna ulaganja, među ostalim i ona u zdravstvenu skrb.

Postoji još jedna značajka nesigurnosti. Potiču je *konkretna politika*, neoliberalna kombinacija slobodnih tržišta i otvorene ekonomije u kojoj se odluke temelje na profitabilnosti. Kako bi osigurale konkurentnost svojih država ili EU-a na svjetskom tržištu, elite lijevog i desnog centra pohitale su u okviru globalnog natjecanja za profit smanjiti i sigurnost radnih mjesta (kako bi se poduzećima omogućila fleksibilnost koja ih je učinila konkurentnima) i potrošnju na javne usluge. To znači da svatko ima više odgovornosti, ali manje resursa za njihovo izvršavanje. Moramo postići više s manje sredstava.

Dat ću vam primjer. Europska komisija od država traži da učine više za socijalnu pravdu, ali i da istodobno smanje potrošnju. Ta neusklađenost između sve većih odgovornosti i sve manjih resursa dovodi do osjećaja nesigurnosti i sumnji u to jesmo li se sposobni nositi sa svojim zadaćama. Tu nije riječ o zdravoj nesigurnosti koja nas tjera da se otisnemo u svijet, razmotrimo svoje mogućnosti, preuzmемо rizik ili se dokažemo. Umjesto toga, riječ je o toksičnom strahu, strahu za vlastitu egzistenciju i očekivanju mračnije budućnosti.

Što je, prema Vašem mišljenju, uzrok uzleta autoritarnih vođa i desnih stranaka? Kako danas ocjenjujete demokratske slobode i poštovanje temeljnih vrijednosti EU-a u Europi?

Porast potpore desnim autoritarnim vođama i strankama posljedica je *političke nesigurnosti*. Ljudi se osjećaju nesigurno, pa žude za sigurnošću i stabilnošću; osjećaju se *bespomoćno*, pa svoje nade polažu u snažne vođe koji će im čvrstom rukom pružiti trenutnu stabilnost. Na primjer, oni povećavaju vojne izdatke i jačaju moć policije, baš kao što će i EU uskoro učiniti.

Put su već ranije utabale stranke centra koje su u ime neoliberalizma učinile naša društva nesigurnijima. Po mom mišljenju, lijevi centar snosi posebnu odgovornost za tu nesretnu situaciju. Iako je samoproglašena svrha socijaldemokracije borba za pravdu, u njezinom je fokusu isključivo borba protiv jednog oblika nepravde: nejednakosti. U međuvremenu, ono za čime ljudi žude je gospodarska stabilnost: sposobnost upravljanja svojim životima i planiranja budućnosti.

Razmislite samo o tome: mogli bismo imati savršeno ravnopravna, ali ujedno vrlo nesigurna društva, koja bi se teško moglo nazvati uspješnima. Štoviše, ljudi ne žele nužno iskorijeniti nejednakost ako to znači da će se prema njima postupati kao prema gubitnicima koji su zadovoljni (i poniženi) malom preraspodjelom. Ljudi prije svega ne žele biti gubitnici.

U svojem ste govoru govorili i o „Olimpijskim igrama žrtava”. Možete li opisati što je to i zašto bismo se od toga trebali odmaknuti?

Tijekom proteklih pet desetljeća borba protiv diskriminacije prerasla je u politiku identiteta. Sa skupinama koje su u prošlosti bile diskriminirane postupalo se kao sa „zaštićenim manjinama”, a njihov je status podignut mjerama pozitivnog djelovanja poput ciljanih promaknuća i sustava kvota. Kada se to dogodi u kontekstu sveprisutne nesigurnosti u kojem nedostaje dobrih radnih mjesta i drugih resursa, te zaštićene skupine počinju se natjecati za ograničene resurse. U takvom okruženju, status žrtve postaje svojevrsan adut. Što je osjećaj žrtve jači, to se traži jača zaštita.

S jedne strane, to potiče neprijateljstvo među konkurentskim skupinama i narušava solidarnost. S druge strane, nitko od njih zaista ne pobjeđuje jer svi i dalje ostaju žrtve. Uostalom, upravo je činjenica da su žrtve i trpe diskriminaciju ono što im daje pravo da traže zaštitu. Jedini su pobjednici u ovom prljavom natjecanju za pristup resursima i posebnoj zaštiti elite koje igraju ulogu velikodušnih pokrovitelja. Krajnji je rezultat da se nemoćne skupine međusobno smatraju neprijateljima i bore jedne protiv drugih, dok njihovi pokrovitelji, političke elite, kroz tu borbu dobivaju još veću moć.

S obzirom na sve što ste rekli, zbog čega je civilno društvo toliko važno za očuvanje demokracije i građanskih sloboda koje mnogi od nas uzimaju zdravo za gotovo? Zašto je baš civilno društvo, a ne demokratski izbori, odgovor na zlouporabu moći?

Kad glasamo, sami smo. Osjećamo jaku nemoć i frustraciju zbog nesigurnosti pa pa svoju tjeskobu izražavamo glasanjem. To objašnjava uzlet reakcijskih stranaka na slobodnim i poštenim izborima. Civilno društvo vodi se drugačijom logikom i ima poseban izvor moći: osjećaj zajedništva. Kad smo zajedno, kad nas povezuje isti cilj, nismo sami. Osjećamo se manje nesigurnima i manje nemoćnima jer se možemo osloniti na potporu svojih kolega. Nakon što se smanji osjećaj nesigurnosti, popušta i strah pa možemo razmišljati o budućnosti i proširiti vidike.

Albena Azmanova profesorica je političkih i društvenih znanosti na City Saint George's, University of London i suurednica časopisa *Emancipations*. Njezina posljednja knjiga, *Capitalism on Edge* (Kapitalizam na rubu) (2020.), osvojila je brojne nagrade, uključujući književnu nagradu Michael Harrington, koju Američko udruženje za političke znanosti dodjeljuje „iznimnim djelima koja pokazuju kako se znanost može iskoristiti u borbi za bolji svijet”.

Važnost kritičkog mišljenja

„Učenike i učenice učimo da se činjenice moraju provjeravati, ali da o mišljenjima treba raspravljati s uvažavanjem. Istinsko kritičko mišljenje poštuje pluralizam stavova”, rekao je Richard Vaško iz Slovačkog debatnog društva (SDA), koje je za svoju Olimpijadu kritičkog mišljenja dobilo Nagradu EGSO-a za civilno društvo koja se ove godine dodjeljivala za borbu protiv polarizacije. Richard, čiji je projekt osvojio prvu nagradu, razgovarao je s nama o Olimpijadi i o tome zašto je podučavanje kritičkog mišljenja ključno u današnjem polariziranom svijetu kojim vladaju dezinformacije.

Možete li opisati jednu igru ili jedan od krugova Olimpijade kritičkog mišljenja? Možete li navesti primjer zadatka ili pitanja?

Prvi krug Olimpijade kritičkog mišljenja organizira se u školama, a drugi u regijama. Učenici i učenice sudjeluju u testiranju koje traje između jednog i dva sata. Imaju slobodan pristup internetu i internetskim alatima za provjeru činjenica i moraju riješiti niz zadataka, koji su usmjereni na medijsku pismenost, otkrivanje manipulacija i pristranosti, tumačenje podataka i studija, utvrđivanje logičkih pogrešaka i iznošenje vlastitih argumenata.

Na primjer, u jednom od nedavnih krugova od učenika je zatraženo da napišu argument o tome treba li „radi veće sigurnosti postaviti zaštitne kamere u školama”, što je aktualno pitanje u trenutačnom slovačkom javnom diskursu. U drugom se zadatku od njih tražilo da analiziraju viralni [videozapis na TikToku](#) kojim se promiče teorija zavjere o Taylor Swift i identificiraju tipična obilježja razmišljanja koje se zasniva na teoriji zavjere. U trećem su zadatku morali odrediti koji je od dva ponuđena videozapisa [generirala umjetna inteligencija](#), a koji je [vjerodostojan](#).

Svi prethodni [testovi](#) javno su dostupni na slovačkom jeziku na stranici www.okm.sk.

Što želite postići Olimpijadom kritičkog mišljenja? Što vas je potaknulo da pokrenete taj projekt?

Cilj nam je učenicima i učenicama koji su u dobi u kojoj se počinju upotrebljavati društveni mediji i konzumirati digitalni sadržaji pomoći da razviju vještine kritičkog, odgovornog i promišljenog snalaženja u tom prostoru. Zahvaljujući redovitim povratnim informacijama nakon svakog kruga i e-tečajevima koji su na raspolaganju za pripremu učenici i učenice stječu navike i alate koje mogu primjenjivati u svakodnevnom životu. Krajnji nam je cilj formirati generaciju mladih koji su informirani, otporni na dezinformacije i sposobni voditi konstruktivan dijalog utemeljen na činjenicama.

Projekt smo pokrenuli zbog toga što su medijska pismenost i kritičko mišljenje i dalje u velikoj mjeri nedovoljno zastupljeni u službenim nastavnim programima, što je bitan nedostatak u našem obrazovnom sustavu. Više od polovine slovačkih učenika nikada ne nauči kako ocijeniti pouzdanost informacija. Samo **16 %** mladih u Slovačkoj redovito provjerava informacije iz medija. Zbog toga **56 %** stanovništva obično vjeruje u teorije zavjere ili čiste laži. Željeli smo to promijeniti, pa smo u škole u cijeloj zemlji počeli uvoditi aktivnost koja se može lako prilagoditi i koja ima velik učinak.

Zašto smatrate da je razvoj kritičkog mišljenja toliko važan u aktualnom kontekstu? Imamo li šanse pobijediti u ratu protiv lažnih vijesti?

Lažne vijesti oduvijek postoje u nekom obliku, ali sada živimo u doba dosad nezabilježene preopterećenosti informacijama. Budući da su društveni mediji glavni izvor informacija za mnoge mlade ljude, svatko može lako širiti dezinformacije, pogrešne informacije i govor mržnje. Znati kako filtrirati informacije i snaći se u tom kaotičnom informacijskom okruženju postalo je ključna životna vještina.

Međutim, nikad nećemo moći potpuno pobijediti u ratu protiv lažnih vijesti jer je to pokretna meta koja se stalno miče. No ono što *možemo* učiniti jest mlade oboružati alatima da se bolje snađu u tom okruženju, postavljaju prava pitanja i razmisle prije nego što sadržaje podijele.

Imate li povratnih informacija o projektu? Možete li navesti primjer?

Nakon svakog kruga prikupljamo detaljne povratne informacije, a odgovori su uglavnom pozitivni. Na primjer, 93 % nastavnika čiji su učenici sudjelovali na Olimpijadi izjavilo je da to pomaže u jačanju otpornosti učenika i učenica na dezinformacije i prijevare. Osim toga, naša ocjena koja je ključno mjerilo zadovoljstva korisnika u posljednjem je krugu dosegla +76, što se smatra izvrsnim rezultatom.

Koji biste savjet dali drugim organizacijama civilnog društva, kako da aktivnostima i programima ove vrste postignu željene rezultate?

Svaka zemlja i kontekst se razlikuju, a lokalne organizacije najbolje znaju što u njihovim zajednicama funkcionira. No korisna su nam bila sljedeća načela:

Prvo i najvažnije, mladima ne govorimo što da misle. Istinsko kritičko mišljenje poštuje različite stavove. Ako učenici i učenice smatraju da se njihova mišljenja odbacuju ili da im se nameću, odustat će od sudjelovanja. Učimo ih da se činjenice moraju provjeravati, ali da o mišljenjima treba raspravljati s uvažavanjem.

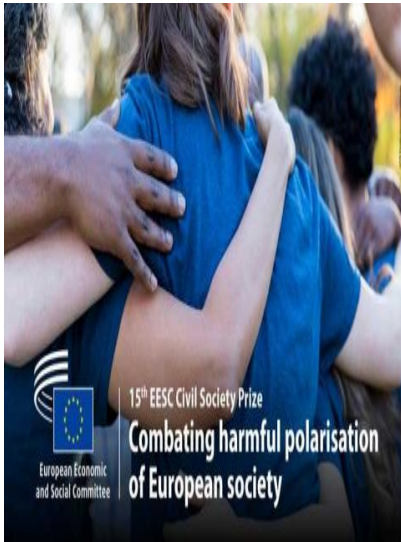
Drugo, pristupačnost i uključivost od ključne su važnosti. Ako ne probijemo granice i ne proširimo se i izvan elitnih škola, nećemo ostvariti istinski učinak. Naš je program besplatan, u potpunosti na internetu, lako mu je pristupiti, a dostupan je i na jeziku naše najveće etničke manjine. Ove je godine 53 % sudionika bilo iz strukovnih srednjih škola.

Treće, treba od samog početka razmišljati o prilagodljivosti i iskorištavanju novih tehnologija da se to postigne. Za ocjenjivanje otvorenih odgovora upotrebljavamo umjetnu inteligenciju, što nam omogućuje da održimo visokokvalitetno obrazovno iskustvo bez pribjegavanja testiranju s višestrukim izborom odgovora. Digitalno doba donosi ozbiljne izazove, ali i pruža moćne alate za njihovo rješavanje.

Richard Vaško član je Slovačkog debatnog društva (SDA) od svoje 12. godine. U srednjoj školi je pobijedio u Slovačkoj nacionalnoj debatnoj ligi i predstavljao Slovačku na svjetskim debatnim prvenstvima. Na Sveučilištu Warwick (Ujedinjena Kraljevina) diplomirao je pravo, politiku i filozofiju kao najbolji student na akademskoj godini, a trenutačno pohađa preddoktorski studij „Obrazovanje (znanje, moć, politika)” na Sveučilištu u Cambridgeu.

Richard od 2021. radi u Slovačkom debatnom društvu. Osnivač je, a sada i koordinator Olimpijade kritičkog mišljenja. Suradivao je i s timom za stratešku komunikaciju slovačkog Ministarstva obrazovanja (StratCom) i suautor je priručnika za osposobljavanje nastavnika u području medijske pismenosti u izdanju Nacionalnog instituta za obrazovanje i mlade. U suradnji s Institutom Matej Bel, nevladinom organizacijom koja se bavi

etničkim manjinama i marginaliziranim romskim zajednicama u Slovačkoj, provodi istraživanja i organizira multietničku ljetnu školu za djecu u nepovoljnom položaju.

UKRATKO O EGSO-OVOJ NAGRADI ZA CIVILNO DRUŠTVO

Nagrada za civilno društvo, jedna od glavnih EGSO-ovih nagrada, dodijeljena je već 15 puta. Njome se nagrađuju projekti koji na posebno kreativan i inovativan način pristupaju rješavanju pitanja od velike važnosti za EU.

Prijaviti se mogu sve organizacije civilnog društva službeno registrirane u Europskoj uniji koje djeluju na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili europskoj razini. Prijaviti se mogu i osobe s boravištem u EU-u, kao i poduzeća koja su registrirana ili posluju u EU-u, pod uvjetom da su njihovi projekti isključivo neprofitni.

Biraju se samo one inicijative i projekti koji se provode u EU-u i koje su već provedene ili su još uvijek u tijeku prije krajnjeg roka za podnošenje prijava.

Cilj je nagrade senzibilizirati javnost o iznimnom doprinosu civilnog društva u stvaranju europskog identiteta i građanstva i promicanju zajedničkih vrijednosti koje jačaju europsku integraciju.

Svake se godine odabire druga tema: 2023. godine to su bili projekti usmjereni na mentalno zdravlje, 2022. je nagrada iznimno dodijeljena za dvije teme (mlade i Ukrajinu), 2021. su nagrađeni projekti u području klime kojima se promiče pravedna tranzicija, a 2020. je umjesto Nagrade za civilno društvo dodijeljena jednokratna Nagrada za građansku solidarnost, posvećena borbi protiv pandemije bolesti COVID-19. Među prijašnjim temama bile su rodna ravnopravnost i osnaživanje žena, europski identiteti, kulturna baština i migracije.

EGSO je 15. izdanje Nagrade za civilno društvo pokrenuo u listopadu 2024., a tema je borba protiv štetne polarizacije europskog društva.

Tema polarizacije važnija je nego ikad prije. Zbog višestrukih kriza koje se međusobno prepliću (pandemija bolesti COVID-19, ruski rat u Ukrajini, raširena socijalna i gospodarska nestabilnost itd.) poraslo je nepovjerenje u javne institucije i tijela, što je dovelo do štetne polarizacije.

Civilno društvo ima ključnu ulogu u suzbijanju tog nepovjerenja, praćenju žarišta polarizacije na internetu i izvan njega, unapređenju socijalne kohezije i očuvanju demokratskih ideala. U suradnji s javnim tijelima i civilnim društvom može pomoći u zaštiti liberalne demokracije od autoritarnih trendova.

Stoga je EGSO svoju ovogodišnju Nagradu za civilno društvo odlučio dodijeliti neprofitnim inicijativama koje učinkovito interveniraju provedbom preventivnih mjera, mjera ranog upozoravanja i, prema potrebi, mjera za smirivanje napetosti kojima se osigurava poštovanje demokratskih vrijednosti i sprečava da polarizacija postane štetna i da jednostrani diskurs dovede do nasilja.

SAZNAJTE TKO SU DOBITNICI

Na 15. izdanju EGSO-ove Nagrade za civilno društvo odano je priznanje trima dobitnicima - iz Slovačke, Belgije i Francuske - za njihov inspirativan rad na suzbijanju negativne polarizacije u Europi. Imena dobitnika objavljena su 20. ožujka na svečanoj dodjeli nagrada održanoj tijekom [Tjedna civilnog društva](#).

Novčanu nagradu dobila su tri pobjednička projekta: prvi je primio 14 000 eura, a druga dva po 9000 eura.

PRVA NAGRADA: Slovačko debatno društvo za projekt *Olimpijada kritičkog mišljenja*

[Slovačko debatno društvo \(SDA\)](#) je nevladina organizacija u Slovačkoj čija je misija promicati otvorenost duha i kritičko mišljenje i poticati aktivno građanstvo među mladima u Slovačkoj. Ta udruga kroz niz programa mlade uči kako da procijene činjenice i mišljenja, formuliraju vlastite

argumente i kritički razmišljaju o medijskim objavama kako bi pronašli vjerodostojne izvore informacija. Ta organizacija svojim radom stvara prostor za otvorenu i javnu raspravu o ključnim pitanjima s kojima se slovačko društvo suočava.

Jedan od najuspješnijih programa - **Olimpijada kritičkog mišljenja - pokrenut je 2021. godine** i već je vrlo raširen: prošle godine u njemu je sudjelovalo gotovo 9000 učenika i učenica iz više od 300 škola. Taj inovativni projekt osmišljen je u obliku natjecanja čija je svrha učenicima pomoći da nauče prepoznati dezinformacije. U Slovačkoj je dezinformiranje velik problem: 61 % građana i građanki ne vjeruje medijima, a više od polovine njih vjeruje u teorije zavjere. Svrha je ovog projekta izravno se boriti protiv tog problema razvojem medijske pismenosti i promjenom načina na koji mladi najčešće koriste medije.

U natjecanju, koje se sastoji od tri kruga, mogu sudjelovati tri dobne skupine učenika i učenica (od 8. do 13. razreda) koji se suočavaju s nizom stvarnih medijskih izazova. Zadani sadržaj sličan je sadržaju kojem učenici mogu biti izloženi u svakodnevnom životu. Učenici i učenice analiziraju videozapise na TikToku, provjeravaju točnost sadržaja koji je stvorila umjetna inteligencija i ocjenjuju objave na Instagramu te pritom pokušavaju razlučiti što je točno, a što su dezinformacije. Trebaju i održati govor u kojem svojim vršnjacima moraju prezentirati svoje argumente.

„Olimpijada kritičkog mišljenja pomaže u smanjenju polarizacije društva jer tisućama učenika pokazuje kako prihvatiti različite perspektive, prepoznati kognitivnu pristranost i konstruktivno iznijeti svoja stajališta“, izjavio je **Richard Vaško**, osnivač i koordinator programa. „Jačanjem kritičkog mišljenja i medijske pismenosti putem ovog projekta zasnovanog na vještinama mladima pomažemo da se odupru dezinformacijama i da društvenim raspravama pristupaju s velikom pažnjom.“

DRUGA NAGRADA: francuska udruga „**Novinari nade**“ za projekt *Europska nagrada za mlade novinare nade*

Francuska neprofitna organizacija [Novinari nade](#) osnovana je 2003. Ta je organizacija prva osmislila „novinarstvo rješenja“, vid novinarstva koji je danas vrlo raširen i čiji je cilj pronaći odgovore na izazove s kojima se današnje društvo suočava. Organizacija potiče novinare da usvoje taj pozitivan način razmišljanja, a nizom nagrada odaje priznanje najboljim izvještajima i uređivačkim inovacijama novinara i mladih ljudi.

Svrha nagrađene inicijative je i nagraditi i obučiti novinare i novinarkе koji se bave novinarstvom rješenja na francuskom jeziku. Taj raznovrsni program kandidatima nudi priliku da pohađaju internetski tečaj organiziran u suradnji s Fakultetom novinarstva Aix-Marseille kako bi se naučili baviti novinarstvom rješenja. Svaki kandidat i kandidatkinja povezuje se s mentorom koji im pomaže da poboljšaju svoje vještine pisanja i govorenja, a obučava ih i u vještini brzog predstavljanja. Dobitnici nagrade također se pozivaju u Pariz na 48-satno putovanje u svrhu učenja tijekom kojeg imaju priliku susresti se s drugim novinarima sličnih stavova i stručnjacima iz cijele Europe. Šest dobitnika potom dobiva nagrade u ukupnom iznosu od 10 000 eura.

„Borba protiv polarizacije sastavni je dio novinarstva rješenja jer se ono sastoji od prikazivanja kompleksnosti svijeta, raznolikosti aktera koji djeluju na svim razinama i u svim zemljama, zajedno ili odvojeno i, s druge strane, opisivanja kapaciteta lokaliziranih inicijativa da se šire”, rekao je **Gilles Vanderpooten**, direktor organizacije „Novinari nade”.

U prva tri izdanja nagrade za nju se prijavilo više od 400 kandidata iz 25 zemalja. Za četvrto izdanje, koje je u tijeku, vjerojatno će biti više od 300 prijava. Organizacija je već pomogla više od 75 kandidata da usavrše svoj pisani i govorni francuski.

Ta se ideja može lako preuzeti, pa su već u tijeku razgovori s novinarima u Španjolskoj, Italiji i Belgiji kako bi se u suradnji s njima nagrada proširila i na druge zemlje.

„Željeli bismo da se nagrada iz francuskog govornog područja proširi i na druge jezike Europske unije”, rekao je Gilles Vanderpooten. „To je izuzetno važno ako u koncept ‚Europe rješenja’ želimo uključiti više mladih ljudi.”

TREĆA NAGRADA: Belgijska udruga „**FEC Diversité**” za projekt *Escape game ekstremna desnica*

Bauk desničarske ideologije kruži Europom i svijetom. Stranke krajnje desnice dobivaju sve veću podršku, a populizam je u porastu. Belgijska neprofitna organizacija [FEC Diversité](#) osmislila je način da se među nastavnim osobljem, sindikatima i građanima suprotstavi takvim stavovima.

ESCAPE GAME EKSTREMNA DESNICA je igra koja igračima omogućuje da se na zabavan i zanimljiv način oslobode „zaraze” idejama krajnje desnice. Na početku igre igračima se kaže da su „zaraženi virusom” krajnje desnih ideologija i da ga se kroz niz zadataka moraju osloboditi. Dok rješavaju te zadatke, otkriva im se kako se ideje krajnje desnice u društvu šire i potenciraju.

Igra je podijeljena u četiri distrikta, a igrači u svakom od njih moraju riješiti posebne zadatke. U distriktu A sudionici – kroz interakciju s 19 objekata – sudjeluju u raspravama o utjecaju ekstremne desnice na radnom mjestu. U distriktu B igrači čitaju dijelove istinitih priča migranata koje im pomažu da shvate njihovo putovanje u Europu. U distriktu C slušaju snimku fiktivnog govora krajnje desnice koja je popraćena nizom slika. U distriktu D igrači rade na izvješću o stranci krajnje desnice, a zatim trebaju riješiti križaljku.

U toj imerzivnoj igri sudjeluju i facilitatori obučeni u zaštitna odjela i gas-maske koji govore automatiziranim glasom. Ideja je da se putem svih pet čula doista iskuse svi izazovi kroz koje se u igri prolazi kako bi igrači shvatili što je na kocki kad je riječ o demokraciji u Europi.

Igra je pokrenuta u lipnju 2023. i otada je u njoj sudjelovalo gotovo 1000 igrača koji su proveli „detoksikaciju”, a za nju su čuli i sindikati, organizacije i škole u Belgiji i šire. Sudionici iz Francuske i

Bugarske došli su igrati tu igru kako bi je mogli organizirati u svojim zemljama.

„Ponosni smo što smo osmislili inovativno edukativno sredstvo koje se na zanimljiv i interaktivan način bavi pitanjem krajnje desničarskih ideja“, rekla je **Malika Borbouse** iz udruge FEC Diversité. „Poticanjem dijaloga i kolektivnog promišljanja naša je inicijativa pridonijela smanjenju napetosti i promicanju uključivijeg društva.“

Saznajte više o nekim drugim prijavljenim projektima

Ovogodišnja nagrada privukla je 58 prijava pojedinaca, privatnih poduzeća i organizacija civilnog društva iz brojnih država članica EU-a, što ukazuje na njezinu geografsku raširenost.

Prijavljeni projekti pokrivaju raznovrsne teme, od angažmana i osnaživanja mladih do socijalne kohezije i uključenosti, od medijskog opismenjavanja i dezinformacija do ljudskih prava i rodne ravnopravnosti.

Brojne inicijative bave se uzrocima problema i doprinose sprečavanju polarizacije.

Inicijativama kao što je **EUth Voices for Social Change** (Glas mladih EU-a za promjene u društvu), koju vodi neprofitna organizacija [Youthmakers Hub](#) u Grčkoj, nastoji se osnažiti mlade da rade na

pozitivnim promjenama u svojim zajednicama. Ti se projekti bave suzbijanjem štetne polarizacije i razvojem kulture tolerancije tako što ljude potiču da sudjeluju u konstruktivnim dijalozima i bore se protiv diskursa koji izaziva podjele, primjerice putem tečajeva za digitalno opismenjavanje i izradom podcasta.

Drugim projektima suzbija se radikalizacija i diskurs koji dovodi do polarizacije i nastoje se prevladati kulturne, etničke i generacijske razlike i društvene podjele, razviti uzajamno razumijevanje i suradnja, zaštititi temeljna prava i potaknuti socijalna kohezija.

U okviru inicijative **DEMDIS Digital Discussion**, koju je pokrenula organizacija [DEMDIS](#) u Slovačkoj, stvorena je nova softverska platforma na kojoj se mogu voditi ravnopravne digitalne rasprave, čak i kad su teme kontroverzne. Korisnici platforme glasaju o navodima i zatim ih se smješta u zasebne skupine ovisno o njihovim mišljenjima. Svrha je projekta korisnicima pomoći da pronađu dodirne točke i tako uspostaviti vezu između polariziranih stavova.

Vodič za ljudska prava [Baltičkog društva za ljudska prava](#) jedan je od primjera na koji način civilno društvo može raditi na poštovanju temeljnih prava. Vodič funkcionira kao platforma za edukaciju o ljudskim pravima i nudi višejezična objašnjenja o tome kako ljudska prava mogu i trebaju funkcionirati u određenim situacijama u svakodnevnom životu.

Među projektima prijavljenima ove godine bilo je i nekoliko kulturnih i umjetničkih pristupa rješavanju problema polarizacije, primjerice **Atlas géopolitique de la culture et des médias indépendants en Europe** (Geopolitički atlas kulture i neovisnih medija u Europi), koji vodi udruga [Arty Farty](#). Tom se inicijativom skreće pozornost na teme koje mreža neovisnih kulturnih i medijskih organizacija u Europi smatra prioritetnima, na primjer uključenost, smanjenje teritorijalnih podjela i potreba za suzbijanjem dezinformacija. Ti projekti pokazuju da kultura i mediji mogu imati transformativnu ulogu u smanjenju polarizacije u društvu.

[Dan europske građanske inicijative 2025.:](#) [Europska građanska inicijativa tek treba ostvariti](#) [svoj puni potencijal](#)

Europska građanska inicijativa pokazala se učinkovitim alatom za povećanje sudjelovanja građana u političkom životu EU-a. Međutim, potrebno ju je ojačati kako bi se uklonio rizik od distanciranja institucija EU-a od građana Europe.

[Europska građanska inicijativa](#) participativni je mehanizam EU-a osmišljen za jačanje izravne demokracije u okviru kojega najmanje milijun građana EU-a (s određenim minimalnim brojem državljana iz najmanje sedam država članica) može zatražiti od Europske komisije da predloži akt u području u kojem su države članice prenijele ovlasti na razinu EU-a.

Od 2012., kada je pokrenut mehanizam europske građanske inicijative, Europska komisija registrirala je 119 inicijativa, a organizatori su prikupili oko 20 milijuna potpisa. Dosad je 11 inicijativa bilo uspješno, a njih 10 već je primilo odgovor Komisije.

[Dan europske građanske inicijative](#), koji svake godine organizira Europski gospodarski i socijalni odbor, važan je forum i platforma na kojoj registrirani i budući organizatori i dionici europske građanske inicijative mogu razmjenjivati informacije i iskustva te javnosti predstaviti svoje europske građanske inicijative i aktivnosti.

Ove je godine Dan europske građanske inicijative održan 18. ožujka u okviru Tjedna civilnog društva.

„EU treba poduzeti daljnje korake prema participativnoj demokraciji kojom bi se dopunila predstavnička demokracija. Europska građanska inicijativa prvi je instrument participativne demokracije na transnacionalnoj razini“, potpredsjednik EGSO-a zadužen za komunikaciju **Laurențiu Plosceanu**.

Europska ombudsmanica **Teresa Anjinho** smatra da je europska građanska inicijativa moćan alat, ali da nije ostvarila svoj potencijal. „Moramo poboljšati komunikaciju o njezinim svrhama i funkcijama. Potrebno je pojačati kampanje za podizanje svijesti kako bi građani bili u potpunosti informirani o tome što se

europskom građanskom inicijativom može, odnosno ne može učiniti i mogli djelovati u skladu s tim. Za očuvanje europske građanske inicijative kao svrsishodnog alata potrebni su transparentnost, poštenje i komunikacija. Ako ne uspijemo, nećemo zadržati povjerenje ni u taj alat ni u budućnost naše Unije”, rekla je Anjinho.

Na Danu europske građanske inicijative predstavljeno je devet inicijativa, primjerice one koje se odnose na pristup vodi, sigurnost opskrbe hranom, pobačaj, prava LGBTQ+ zajednice, zaštitu postojećih zgrada od rušenja, zaštitu baštine videoigara, novi model za smanjenje emisija pod nazivom „Air-Quotas” i nove zdravstvene standarde za medicinsku upotrebu psihodelika.

Odgovarajući na pozive da treba osigurati potrebna financijska sredstva za inicijative europske građanske inicijative, **Adriana Mungiu**, voditeljica tima europske građanske inicijative u Glavnom tajništvu Komisije, pozvala je aktiviste da ne čekaju nova proračunska rješenja namijenjena samo europskim građanskim inicijativama, koja se neće tako brzo pojaviti. Umjesto toga, trebali bi u većoj mjeri iskoristiti sredstva dostupna u trenutačnom proračunu EU-a, među ostalim u poglavljima o sudjelovanju građana. (at)

Tri načina na koje Europljane možemo približiti Europi uz pomoć europske građanske inicijative

Daniela Vančić

Europska građanska inicijativa zaista je jedinstvena: nigdje drugdje na svijetu ne postoji instrument koji građanima i građankama omogućuje da izravno utječu na zakonodavstvo. Unatoč tome, ta inicijativa još uvijek čeka na davno zaslužen priznanje, tvrdi Daniela Vančić, osoba zadužena za europske politike i zagovaranje u organizaciji Democracy International, koja je s nama podijelila tri ideje o tome kako bi se mogao povećati učinak europske građanske inicijative.

Europska građanska inicijativa (EGI) jedno je od najmoćnijih demokratskih oruđa EU-a, po važnosti odmah iza europskih izbora. U 13 godina postojanja angažirala je više od 20 milijuna građana i pokazala se jednom od najbitnijih platformi za sudjelovanje, no unatoč svom potencijalu rijetko dobiva priznanje koje zaslužuje.

Daniela Vančić govori zašto je europska građanska inicijativa važna i iznosi tri ideje za povećanje njezinog učinka.

Uloga europske građanske inicijative u polariziranom svijetu

Što europsku građansku inicijativu čini istinski jedinstvenom? Nigdje drugdje u svijetu nema takvog alata. Ona građanima omogućava da izravno utječu na zakonodavstvo prikupljanjem potpore u najmanje sedam država članica EU-a. U vrijeme

sve veće političke polarizacije, europska građanska inicijativa ključan je most između građana i kreatora politika. Ona promiče suradnju, gradi veze i potiče stvarne promjene.

Europska građanska inicijativa u svojoj je suštini instrument koji građane i građanke motivira da se uključe u oblikovanje politika. Ona okuplja različite skupine, potiče javne rasprave i omogućava iznošenje stavova na europskoj sceni. Na primjer, u okviru inicijative [„My Voice, My Choice”](#) nedavno je prikupljeno više od milijun potpisa, mobilizirana mreža aktivista, organizacija i javnih ličnosti (uključujući međunarodne ličnosti poput Baracka Obame) i potaknuta šira rasprava o temeljnim vrijednostima. Tako se stvaraju trajne vrijednosti, i to ne samo u pogledu vlastitog cilja već i demokracije općenito.

Ključ je svega pravodobno djelovanje

Europska građanska inicijativa ima golem demokratski potencijal, ali da bi se on potpuno oslobodio, institucije EU-a moraju pravodobno djelovati. Iako su neke inicijative, poput kampanje [„Okončajmo upotrebu kaveza”](#), dovele do pozitivnih promjena u politikama EU-a, od potpore javnosti europskoj građanskoj inicijativi do poduzimanja daljnjih zakonodavnih koraka često prođe mnogo vremena. To može frustrirati i građane i civilno društvo, pa postoji opasnost da oni izgube povjerenje u taj proces.

Želi li održati zamah, EU treba razmotriti mogućnost ubrzavanja postupka za one europske građanske inicijative koje dobiju golemu javnu potporu. Za zakonodavstvo EU-a treba vremena, ali europskim građanskim inicijativama koja dobiju jasnu i široku potporu treba posvetiti posebnu pažnju. Građani bi trebali moći vidjeti kako se njihove ideje brzo pretvaraju u djela i uvjeriti se da je europska građanska inicijativa katalizator za pravovremene promjene i alat za vršenje utjecaja.

Uloga organizacija civilnog društva u poticanju europskih reformi

Okosnica europske građanske inicijative uvijek su bile organizacije civilnog društva, koje su mobilizirale građane i podizale svijest o njezinom potencijalu. Organizacije kao što je Democracy International od samog početka imaju važnu ulogu u razvoju i podupiranju europske građanske inicijative, ali to nije jedina uloga civilnog društva.

Te organizacije moraju nastaviti zagovarati reforme kojima se europska građanska inicijativa jača kao demokratski instrument. Na primjer, trebalo bi omogućiti da se europskim građanskim inicijativama predlažu izmjene Ugovora EU-a. To još uvijek nije moguće, a moglo bi jako utjecati na budućnost Europe. Diskusije o reformi ugovora u punom su jeku i sve je prihvaćenija činjenica da je EU-u potreban ugovor koji će mu omogućiti da se suoči s izazovima našeg doba i iskoristi mogućnosti koje mu ono pruža. Stoga je važnije nego ikad europsku građansku inicijativu proširiti i građanima i građankama osigurati mjesto za stolom.

Neka europska građanska inicijativa bude izvor nadahnuća za politike

Podignimo razinu ambicije europske građanske inicijative. Jedna od ideja za oslobađanje njezinog punog potencijala jest da se u obzir uzmu čak i one europske građanske inicijative koje ne ispunjavaju formalne kriterije. Neće svaka velika ideja dosegnuti prag od milijun potpisa, no to ne znači da nije vrijedna razmatranja. Voditi kampanju europske građanske inicijative nije jednostavno, pogotovo ako je ona transnacionalna, višejezična i multinacionalna. Neke od najboljih ideja možda nemaju resurse za dostizanje visoke razine potrebne da bi europska građanska inicijativa bila uspješna.

Na primjer, europska građanska inicijativa „Single Communication Tariff Act (Akt o jedinstvenoj komunikacijskoj tarifi)” iz 2012. nije po standardnoj definiciji bila uspješna, ali je nadahnula politiku „u roamingu kao kod kuće” koja je stupila na snagu pet godina kasnije i od koje koristi imaju milijuni mobilnih Europljana i Europljanki koji danas uživaju u prekograničnom podatkovnom roamingu bez naknada. To pokazuje da čak i europske građanske inicijative koje ne prikupe potreban broj potpisa mogu promijeniti politike. EU bi trebao biti otvoren za razmatranje svih ideja koje pokreću građani i građanke, čak i onih koje nisu prikupile milijun potpisa, i upotrijebiti ih kao izvor nadahnuća za buduće zakonodavstvo.

Glavni zaključci

Europska građanska inicijativa iznimno je dragocjen instrument za jačanje europske demokracije, posebno u vrijeme kada su demokratske vrijednosti u cijelom svijetu ugrožene. Ona građanima i građankama omogućuje da svoje ideje iznesu na razini EU-a, dobiju podršku javnosti i ostvare istinski učinak. Europska građanska inicijativa više nije u povojima i vrijeme je da razmislimo o tome kako taj jedinstveni instrument možemo ojačati i uspostaviti snažniju i izravniju vezu između građanstva i institucija.

Uz kontinuiranu potporu civilnog društva europska građanska inicijativa može pomoći u izgradnji participativnije i reaktivnije Europske unije i tako učvrstiti njezinu poziciju globalnog demokratskog predvodnika.

Daniela Vančić osoba je zadužena za europsku politiku i zagovaranje u organizaciji [Democracy International](#), gdje se od 2017. zalaže za participativnu i izravnu demokraciju. *S više od deset godina iskustva s procesima građanskog angažmana, priznata je stručnjakinja za europsku građansku inicijativu i 2022. godine bila je jedan od urednika knjige Complementary Democracy: The Art of Deliberative Listening (Komplementarna demokracija: umijeće pažljivog slušanja).*

[Europska građanska inicijativa „My Voice, My Choice”: više od 1,2 milijuna potpisa za pravo na pobačaj](#)

[Europska građanska inicijativa „My Voice, My Choice”](#) zalaže se za siguran pobačaj dostupan svim ženama u cijeloj Europskoj uniji. Inicijativa je pokrenuta u travnju 2024., koordinirao ju je slovenski Institut 8. ožujka i uspjela je prikupiti više od milijun potpisa znatno prije isteka roka za prikupljanje potpisa. EGSO Info razgovarao je s organizatorima o tome zašto je njihova kampanja hitna u sadašnjoj političkoj klimi, u kojoj žene sve više gube kontrolu nad svojim reproduktivnim pravima.

Što vas je potaknulo na pokretanje inicijative „My Voice, My Choice” i koji je vaš krajnji cilj?

O kampanji za zaštitu prava na pobačaj u Europi počeli smo razmišljati prije gotovo tri godine, kada je u SAD-u poništena presuda u predmetu *Roe protiv Wadea*. Žene u SAD-u preko noći su izgubile svoje ustavno

pravo na pobačaj i znali smo da moramo zaštititi pobačaj u Europi. Žene u Poljskoj umiru u bolnicama zbog gotovo potpune zabrane pobačaja. U posljednjih nekoliko godina u Poljskoj su održani najveći prosvjedi za pravo na pobačaj. Žene na Malti i dalje se izlažu kazni zatvora naprave li pobačaj. Ove je godine Giorgia Meloni dala skupinama koje se bore protiv pobačaja dopuštenje da prosvjede održavaju u klinikama za pobačaj i uznemiravaju žene koje ga pokušavaju obaviti. Više od 20 milijuna žena u Europi nema pristup pobačaju.

Upravo smo zato pokrenuli kampanju „My Voice, My Choice”. Na prijedlogu smo radili s timom međunarodnih pravnika i uspostavili smo snažnu mrežu s organizacijama iz cijele Europe.

Naš je cilj zaštititi pravo na pobačaj na razini EU-a i poboljšati pristup pobačaju za žene koje su sada primorane putovati u druge zemlje zbog zabrane pobačaja (npr. žene s Malte i iz Poljske), zbog visoke stope prigovora savjesti (npr. u Italiji i Hrvatskoj) ili zbog toga što trenutno pobačaj ne mogu platiti (u zemljama kao što su Njemačka i Austrija).

Postojeća politička klima upravo je razlog zbog kojeg je naša kampanja hitna. Moramo se ujediniti i pokazati da se većina ljudi zalaže za pravo na pobačaj i suprotstaviti se ograničenjima reproduktivne slobode. Većina Europljana i Europljanki podupire pravo na pobačaj i moramo biti ujedinjeni kako bismo to pravo zaštitili.

Koje konkretne korake tražite od Europske komisije? Kako to ostvariti s obzirom na činjenicu da je zdravlje u nadležnosti država članica?

Predlažemo da Europska komisija uspostavi financijski mehanizam koji bi funkcionirao kao mehanizam u kojem bi države članice mogle dobrovoljno sudjelovati i koji bi pokrивao troškove pobačaja. Funkcionirao bi na sličan način kao i programi za prevenciju i liječenje raka.

Ideja je da svatko tko mora otputovati u drugu zemlju radi pobačaja – zbog teških ograničenja u svojoj zemlji ili visoke stope prigovora savjesti – neće morati platiti zahvat iz vlastitog džepa. Trenutno tisuće žena putuju u druge zemlje u kojima ponekad za taj postupak plaćaju tisuće eura. Ne mogu si svi to priuštiti.

Iako pobačaj nije u nadležnosti Europske komisije, financijski programi povezani sa zdravstvenom skrbi jesu, pa smo tako i mogli registrirati našu europsku građansku inicijativu.

Zašto ste se odlučili na europsku građansku inicijativu? Nadate li se da će Komisija pozitivno odgovoriti?

Naša slovenska organizacija, [Institut 8. ožujka](#), koja koordinira kampanju „My Voice, My Choice”, ima bogato iskustvo s nacionalnim građanskim inicijativama, prikupljanjem potpisa i referendumima. Nacionalnim mehanizmom građanske inicijative već smo uspješno izmijenili 15 zakona u Sloveniji i postigli uspjeh na dva nacionalna referenduma. Zbog toga smo željeli pronaći sličan instrument direktne demokracije na razini EU-a i tako smo se upoznali s europskom građanskom inicijativom. Želimo ostvariti izravnu promjenu koja bi imala trajan učinak na reproduktivna prava za sve u Europi, zbog čega smo odlučili početi prikupljati potpise.

Tijekom kampanje smo osigurali političku potporu svih klubova zastupnika lijevog centra u Europskom parlamentu, dobili smo potporu istaknutih političarki i političara na nacionalnoj razini u mnogim državama članicama EU-a i imali dobre veze i kontinuirane odnose s europskim povjerenicima i povjerenicama. Nadamo se da će se više od 1,2 milijuna ljudi koji stoje iza naše inicijative saslušati.

Kako ste uspjeli mobilizirati ljude iz raznih zemalja EU-a da podupru vašu inicijativu i pomognu u prikupljanju potpisa? Kojim se kanalima koristite za prijenos informacija?

Tijekom kampanje smo izgradili snažnu mrežu s više od 300 organizacija i stvorili prekrasnu zajednicu s više od 2000 volonterki i volontera iz cijele Europe. Htjeli smo biti prisutni na ulicama europskih gradova i sela, a naši su volonteri spremno prikupljali potpise. Bili smo vrlo prisutni na internetu, na našem [Instagramu](#), ali koristimo i druge kanale kao što su [Facebook](#), [TikTok](#), YouTube, [BlueSky](#), [X](#) i druge platforme društvenih medija.

Mjesec dana prije roka premašili ste milijun potpisa građana potrebnih za europsku građansku inicijativu. Kakve ste povratne informacije i potporu, uključujući onu financijsku, dosad primili?

Milijun potpisa uspjeli smo prikupiti u prosincu, nakon što smo ih prikupljali devet mjeseci, a do isteka roka ukupno smo prikupili 1,2 milijuna potpisa.

Potpise smo uspjeli prikupiti uz pomoć naše mreže i zajednice, ali smo se tijekom kampanje prijavili i za različite mogućnosti financiranja kako bismo je mogli provesti. Kampanja „My Voice, My Choice” osvojila je i nagradu Slovenskog sociološkog društva i ušla je u uži izbor za nagradu SozialMarie. Dobili smo i potporu klubova zastupnika lijevog centra u Europskom parlamentu, a potporu su nam pružili brojni zastupnici i zastupnice u Europskom parlamentu, kao i potpredsjednik Europskog parlamenta **Nicolae Ștefănuță**, francuska senatorica **Melanie Vogel**, slovenska predsjednica **Nataša Pirc Musar** i slovenski premijer **Robert Golob**. Kampanju podupire i velik broj aktivista i pojedinaca iz raznih zemalja EU-a, kao što su **Luisa Neubauer** iz Njemačke i **Alice Coffin** iz Francuske.

„My Voice, My Choice” inicijativa je koja postaje jedan od najvećih europskih feminističkih pokreta. Uključuje više od 300 organizacija, nebrojene pristaše i predane volontere i volonterke iz cijele Europske unije koji rade na tome da se osigura siguran i dostupan pobačaj u Europskoj uniji.

[Za istinu o ratu pitajte one koji ga proživljavaju](#)

Tatjana Povaljaeva, zajedno sa svojim učenicima i učenicama, predstavljala je Ukrajinu na ovogodišnjem izdanju događanja „Tvoja Europa, tvoje mišljenje” (YEYS). Predaje u jednoj srednjoj školi u Harkivu i posljednji je put pred svojim razredom bila u veljači 2022., a od tada nastavu drži preko interneta. Opisuje izazove nastavnika u gradu samo 40 kilometara od ruske granice, koji od početka rata trpi kontinuirane napade.

Možete li nam, kao odgojno-obrazovna djelatnica, reći kako je rat utjecao na vašu sposobnost podučavanja i općenito na obrazovni sustav u Ukrajini?

Danas gotovo sve škole u Harkivu nastavu održavaju putem interneta jer nemamo dovoljno skloništa da naši učenici budu sigurni tijekom nastave uživo. To traje već tri godine. Posljednji sam put svoje učenike i učenice u razredu vidjela 23. veljače 2022. Mnogi su učenici napustili zemlju jer su na to bili primorani. Sada žive u raznim europskim zemljama i ja kao nastavnica zbog toga osjećam veliku tugu. Učenici i učenice mi

nedostaju i znam da se moraju nositi s brojnim pitanjima. Ponekad moraju pohađati i europske i ukrajinske škole, a to je za njih veliko opterećenje. S druge strane, oni koji su još uvijek u Ukrajini žive u stalnoj opasnosti. Nitko to ne zaslužuje.

Nikad prije nismo imali iskustva s nastavom i pružanjem potpore učenicima tijekom rata. Za mene je jedan od najvećih izazova osjećaj bespomoćnosti jer nekim učenicima ne mogu pomoći. Moje znanje i iskustvo ponekad nije dovoljno za njihove zdravstvene probleme uzrokovane stresom i njegovim posljedicama. Kod nekih učenika došlo je do velike promjene osobnosti zbog posttraumatskog stresnog poremećaja, kad je pomoć liječnika važnija od pomoći nastavnika. Bolno je kad shvatiš da učenike ne možeš zaštititi od tih problema. Ipak, učenicima ostajemo bliski, spremni smo im pomoći i poduprijeti ih i brinemo se za njih.

Druga poteškoća je u tome kako da ja ostanem otporna i kako da im pomognem, ne samo u pitanjima koja imaju veze sa školom već i u drugim aspektima života. Snažan i otporan nastavnik učenicima može pružiti više, ali pitanje je kako ostati snažan. Nastavnicima koji žive i rade u ratu potrebna je jednaka potpora kao i svima drugima jer podupiremo djecu koja su naša budućnost. Što se nastavnik osjeća pozitivnije, to učenici dobivaju veću potporu i skrb.

Zašto smatrate da je važno poticati učenike i učenice da budu zainteresirani za politiku i građanski život i da sudjeluju u međunarodnim događanjima kao što je ovo?

Poticanje naših učenika i učenica da budu aktivni jedna je od ključnih zadaća nastavnika. Još je važnije potaknuti ih da ostanu angažirani u političkom životu jer politika ima velik utjecaj na život ljudi. To je dobra prilika za smišljanje ideja i rješenja za mnoge probleme s kojima se danas susrećemo.

Sudjelovanjem na međunarodnim događanjima kao što je „Tvoja Europa, tvoje mišljenje” učenici pronalaze kolege i istomišljenike za zajednički rad na najboljim rješenjima i razmjeni ideja i dragocjenih iskustava. Nema sumnje da susreti s vršnjacima omogućuju učenicima da promisle o vlastitom napretku, planovima, ciljevima i perspektivama te o tome koja bi im vrsta osobnog razvoja mogla biti potrebna.

Što biste u ovom trenutku kao nastavnica u Ukrajini željeli reći drugim nastavnicima i školama?

Imam samo tri stvari koje želim podijeliti s kolegama i njihovim učenicima. Prvo, ako zaista želite znati istinu o ratu, pitajte ljude koji ga proživljavaju.

Drugo, budite svjesni koliko je važno da budete ujedinjeni kako biste pomagali drugima i bili spremni spriječiti katastrofalne događaje. Isto tako, imajte u vidu koliko je važno biti dio snažne zajednice sa zajedničkim moralnim vrijednostima, interesima i izgledima za budućnost.

Treće, smatram da je najvažnija činjenica ta da smo još uvijek živi. Živimo, borimo se i ostvarujemo rezultate. Napredujemo, nadamo se najboljem i činimo mnogo toga kako bismo dokazali da čak i u najtežim vremenima postoji nada i želja za životom. Poštujemo one koji žrtvuju svoje živote za našu neovisnu budućnost i pomažemo im koliko god je to moguće. Osjećamo zahvalnost prema svima koji nam pomažu.

Učenici i učenice iz Ukrajine sudjeluju u mnogim domaćim i međunarodnim događanjima, natjecanjima i na Olimpijadi, na kojima ostvaruju odlične rezultate i dobivaju svjetsko priznanje. Istodobno učimo fizički, intelektualno i emocionalno preživjeti u najtežim životnim uvjetima koja formiraju naša životna iskustva usred Europe.

Tatjana Povaljaeva već gotovo 26 godina predaje engleski jezik u harkivskoj 99. gimnaziji. Sudjelovala je na ovogodišnjem izdanju događanja „Tvoja Europa, tvoje mišljenje” (YEYS), na kojemu je pratila svoje učenike i učenice.

Urednici

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Suradnici u ovom broju

Chrysanthi Kokkini (ck)
Claudia-Paige Watson Brown (cpwb)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Joanna Harnett (jh)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallett (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)
Veronika Kadlecová (vk)

Koordinacija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.